

Budapest közparképítészetének története

A kertművészet története során a városi közparkok voltak az első alkotások, amelyeket azzal a céllal hoztak létre, hogy mindenki számára, állandóan és ingyenesen elérhető legyenek. A városiak fizikai és lelki egészségének megőrzése céljából létesült parkok ezáltal a társadalmi egyenlőség példaértékű eszméjét is megtestesítették.

Közparképítéssel foglalkozó kutatásaim Budapest szabadtereinek nemzetközi kontextusba helyezésén keresztül mutatják be a közhasználatú zöldfelületek tervezésméletté válásait a modernizmus kialakulásáig. Különös figyelmet fordítottam az egyes parkok **fejlődéstörténetének** vizsgálatára, a budapesti parkok **nemzetközi előképeinek és párhuzamainak** meghatározására, és a budapesti parkok **tervezőinek** és a **Fővárosi Kertészeti Vállalat** történetének kutatására. Ezek mellett tanulmányoztam olyan **kultúrtörténeti megközelítéseket**, mint Pierre Nora 'lieux de mémoires' 'emlékezés helyei' elméletének közparkokra való alkalmazhatóságát is.

Kutatási eredményeimet nemzetközi konferenciákon (IFLA World Congress, Paxton 150 Conference), valamint a 2016-ban Budapest Főváros Levéltárának gondozásában magyarul és angolul megjelent Budapest Közparképítészetének története 1867-1914 című könyvemben publikáltam. A könyv gazdag képanyagon – amelynek jelentős része most került először publikálásra – keresztül mutatja be nemzetközi kontextusban elsőként a budapesti zöldfelületek fejlődését a kiegészítéstől az első világháborúig.

Képjegyzék:

1. A népliget evolúciója a 1868-1932
2. Jonke Kálmán közpark tervének, és annak német előképének, Leberecht Migge és Martin Wagner 'Jugendpark' tervének összehasonlító elemzése
3. A brit-magyar kulturális kapcsolatok korszakait bemutató diagram a 'Paxton 150: Histories and Futures of Public Parks' című konferencián bemutatott prezentációban
4. Joseph Paxton terve a Kristálypalota parkjára, és a Hein János által tervezett Kristálypalota (Gellérthegy Pálmaház) parkjának összehasonlítása a 'Paxton 150: Histories and Futures of Public Parks' című konferencián bemutatott prezentációban
5. A Gellérthegy mint 'lieux de memoires': prezentáció az IFLA World Congress-en.
- 6-10. Budapest közparképítészetének története 1867-1914. Budapest Főváros Levéltára, 2016. (Fotó: Csepely-Knorr Miklós)

The history of public park design in Budapest

Public parks were the first in the history of garden art that were specifically created to be accessible for everyone, continuously, for free. These open spaces, created to preserve the mental and physical health of the city dwellers, therefore also aimed to frame the exemplary model of the 'classless society'.

My research into the history of public parks maps the development of landscape architecture design theory (until the appearance of modernism) through the historical analysis of Budapest's open spaces in an international context. The goals of the research are to map the **evolution** of individual parks throughout the period, to uncover the **international precedents and parallels** of the open spaces in the Hungarian capital, and to shed light on the **oeuvre of the designers** and the **Municipal Parks Department of Budapest**. In addition to these goals I also examine the appropriateness of **ideas in cultural memory**, such as the idea of 'lieux de mémoires' by Pierre Nora in the analysis of public park history.

The results of the research were published at international conferences (IFLA World Congress, Paxton 150 Conference) and led to my most recent book, 'Barren Places to Public Spaces; A history of public park design in Budapest', published by the Budapest City Archives in 2016. The book analysed the development of the green infrastructure of Budapest through a rich collection of visual sources. The majority of which were archive maps, plans and photographs that had never been published before.

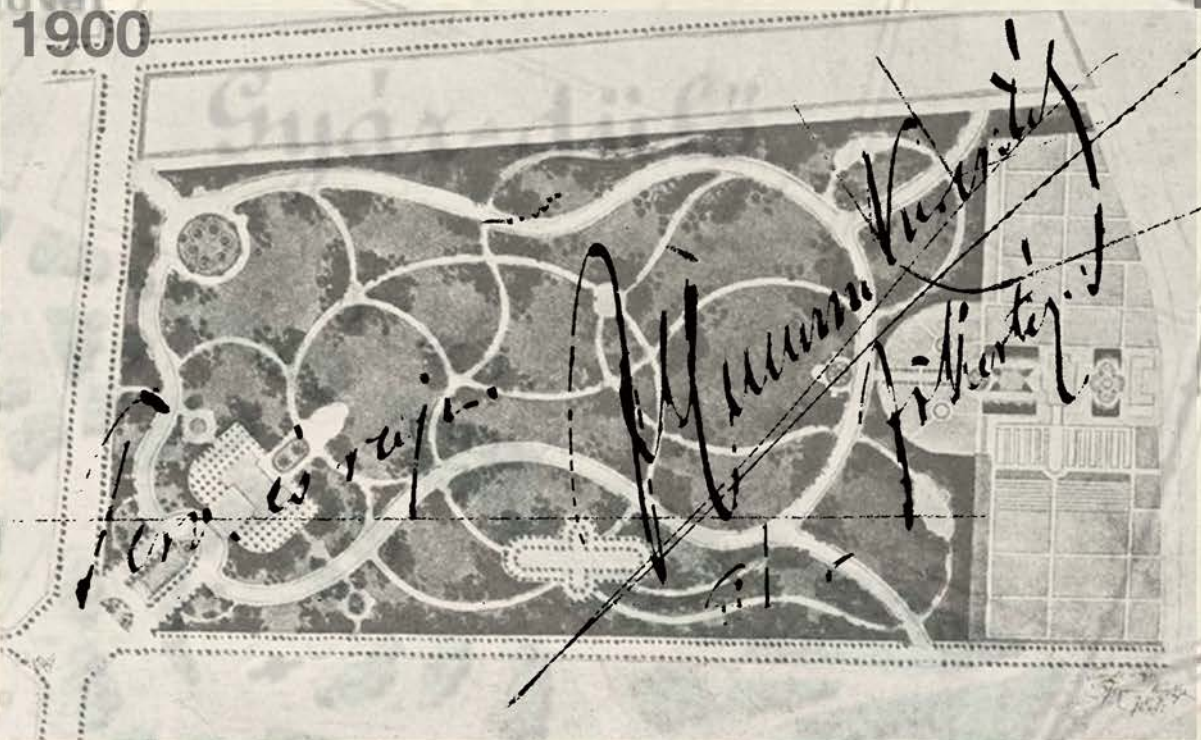
Illustrations:

1. Evolution of the Népliget Park 1868-1932
2. Comparative analysis of a design for an 'ideal public park' by Kálmán Jonke, and its precedent the Jugendpark concept by Martin Wagner and Leberecht Migge
3. Diagram, depicting the periods of the cultural connections between the United Kingdom and Hungary. Presentation at the Paxton 150 Conference.
4. Plan for the Crystal Palace Park by Joseph Paxton, and for the garden of the so-called Palm Garden or Crystal Palace on the Gellért Hill in Budapest. Presentation at the Paxton 150 Conference.
5. Gellérthegy, Budapest as 'lieux de mémoires'. Presentation at the IFLA World Congress.
- 6-10. Barren Places to Public Spaces. A history of public park design in Budapest 1867-1914. Budapest City Archives, 2016. (Photo: Miklós Csepely-Knorr)

1868 PESTI NÉP- KERT TERVE.

1900

1896

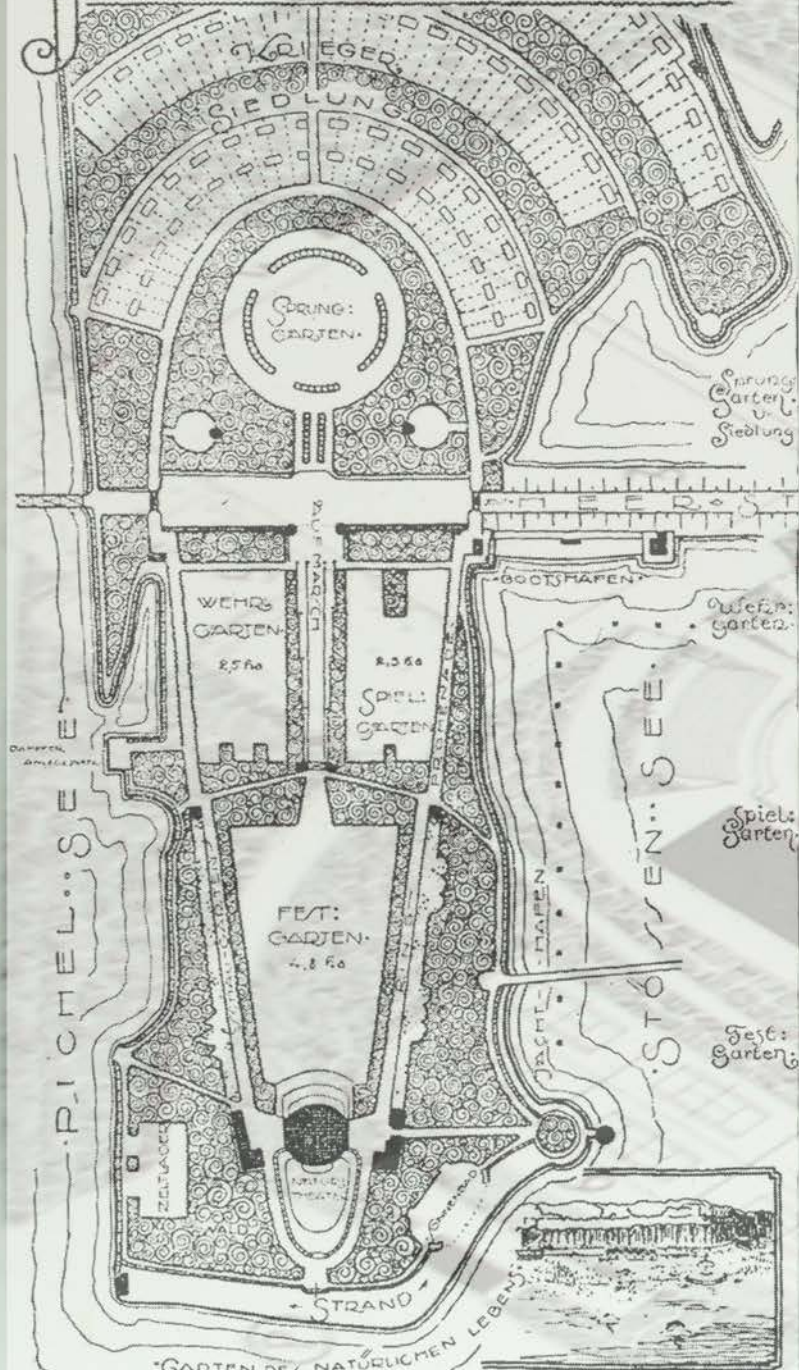
1932

1927

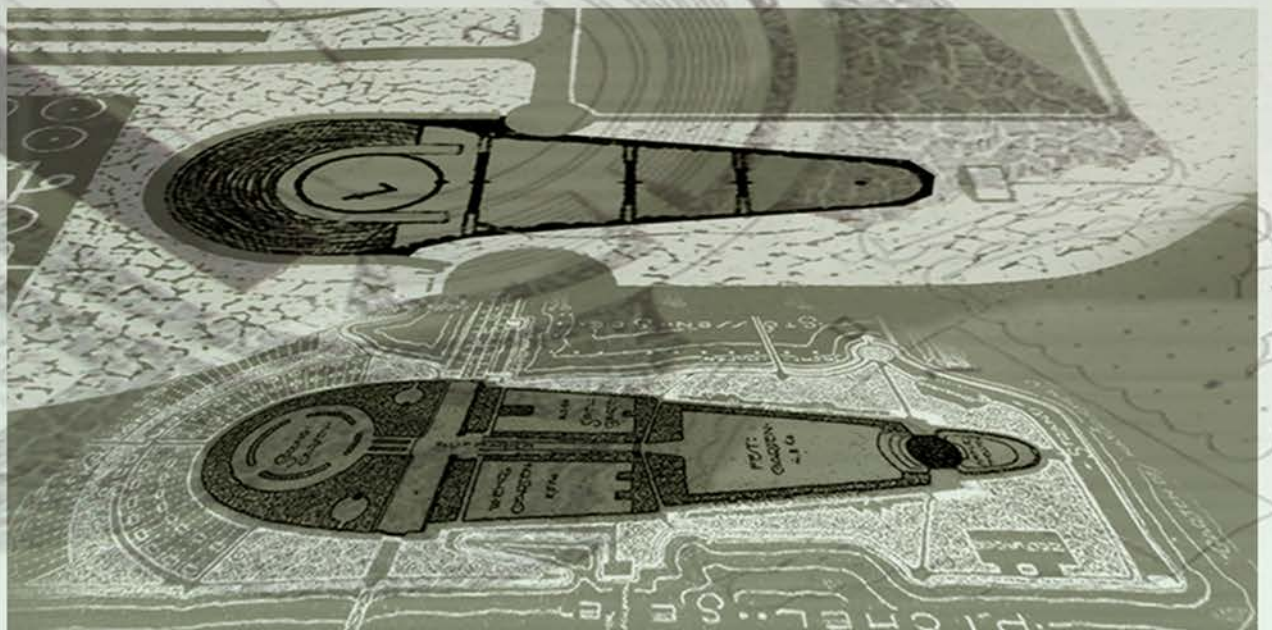
JUGENDPARK

Leberecht Migge - Martin Wagner, Jugendpark, 1913

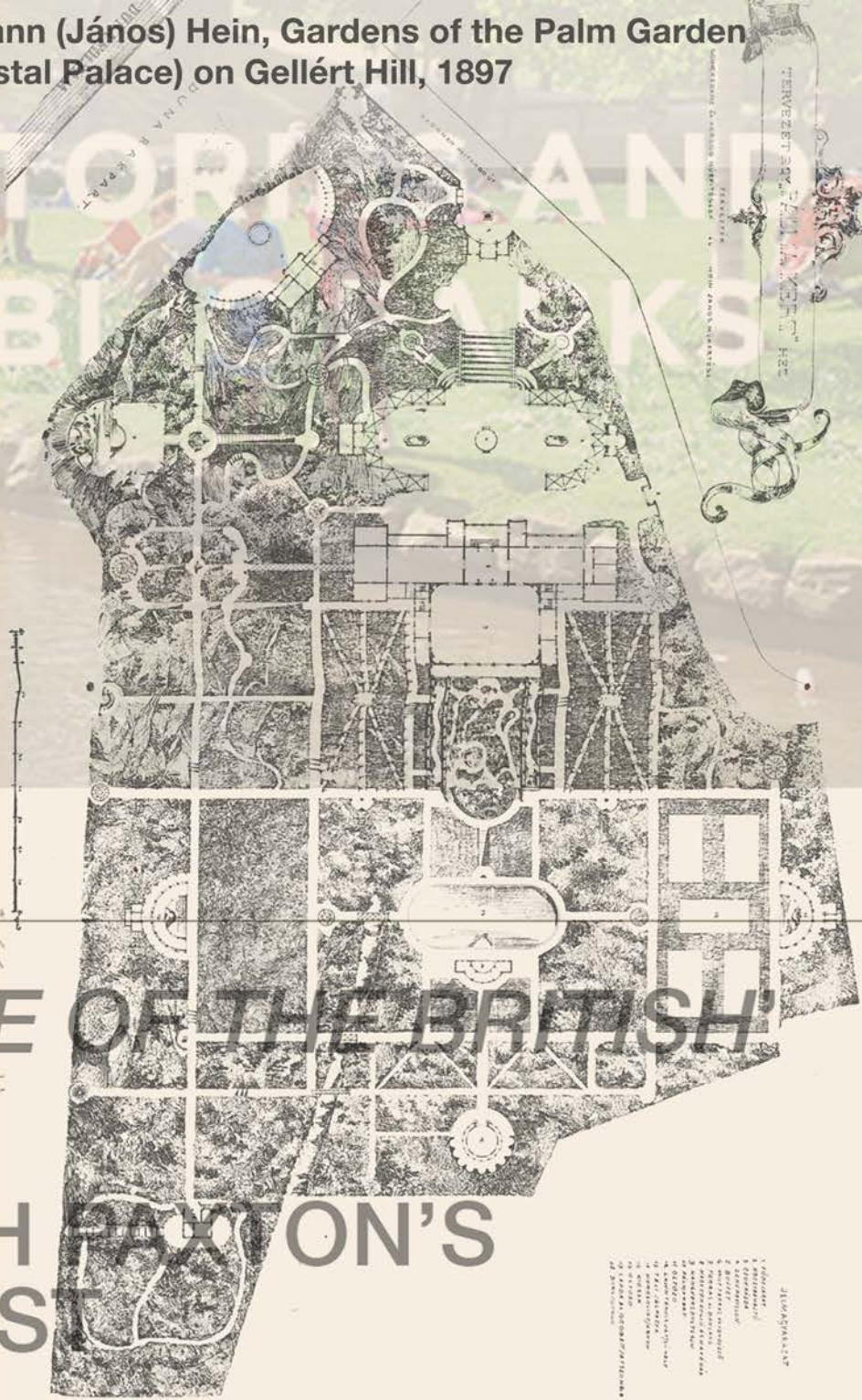
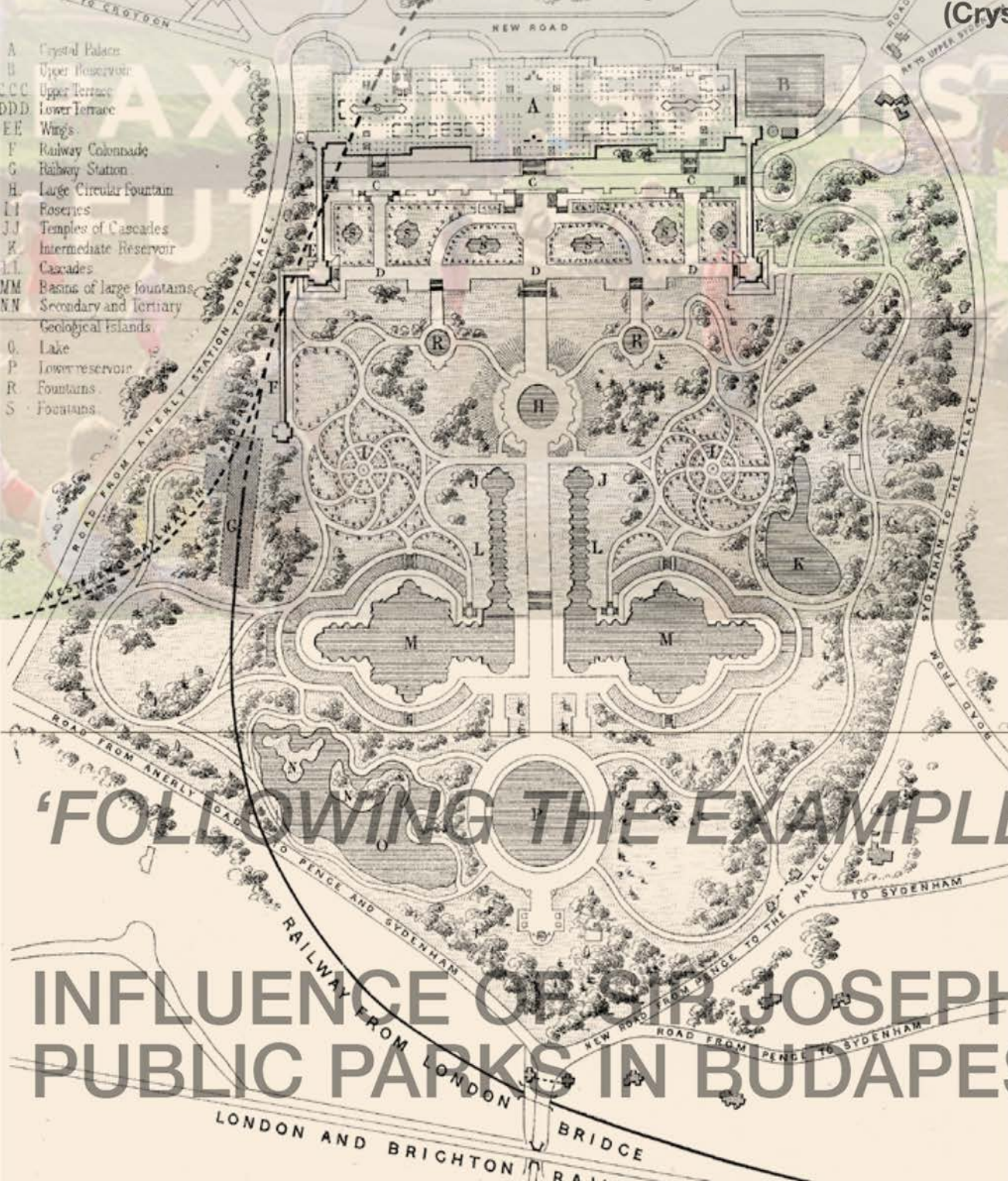
Jonke Kálmán, Sporttelep ideáalterve, 1938

Joseph Paxton, Crystal Palace, Park, 1856

Johann (János) Hein, Gardens of the Palm Garden (Crystal Palace) on Gellért Hill, 1897

- A Crystal Palace
- B Upper Reservoir
- CCC Upper Terrace
- DDD Lower Terrace
- EE Wings
- F Railway Colonnade
- G Railway Station
- H Large Circular Fountain
- LI Roseries
- Temples of Cascades
- Intermediate Reservoir
- K Cascades
- MM Basins of large fountains
- NN Secondary and tertiary
- Geological Islands
- O Lake
- P Lower reservoir
- R Fountains
- S Fountains

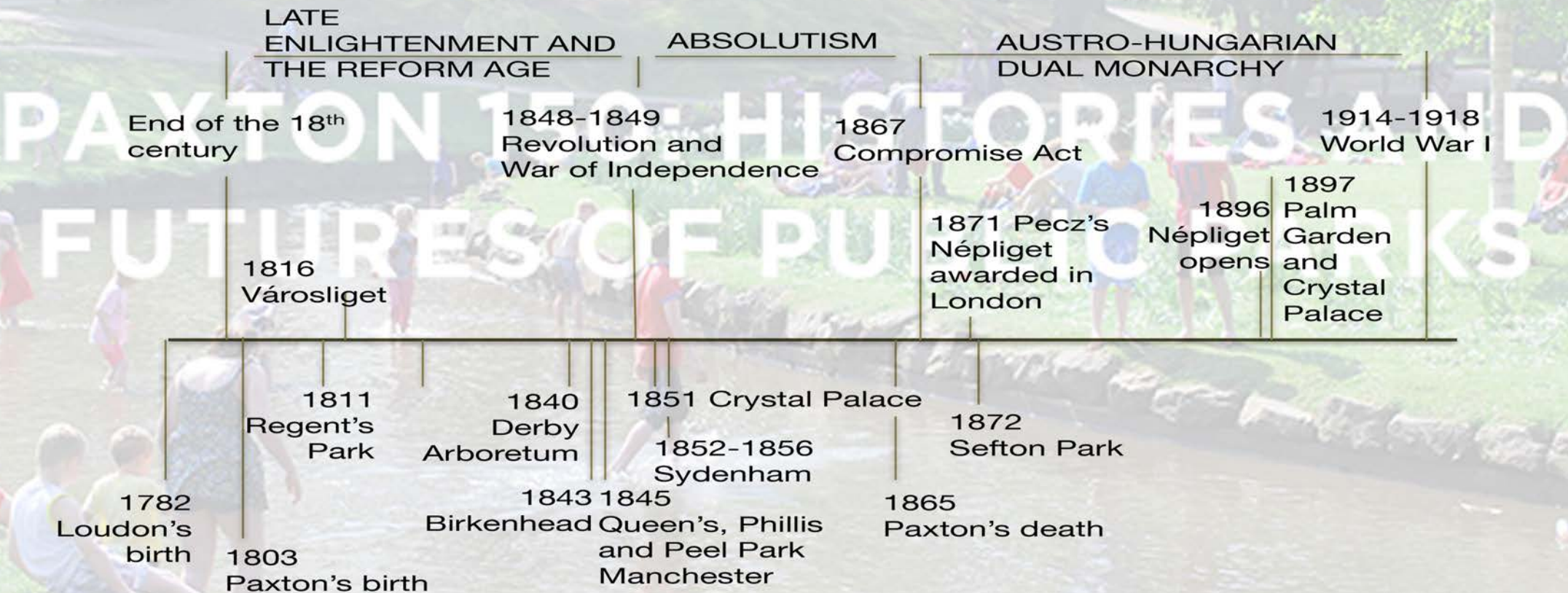

'FOLLOWING THE EXAMPLE OF THE BRITISH'

INFLUENCE OF SIR JOSEPH PAXTON'S PUBLIC PARKS IN BUDAPEST

LONDON AND BRIGHTON RAILWAY BRIDGE

THE PALM GARDEN ON GELLÉRT HILL
 ARCHITECTED BY J. HEIN
 1897
 THE PALM GARDEN ON GELLÉRT HILL
 ARCHITECTED BY J. HEIN
 1897
 THE PALM GARDEN ON GELLÉRT HILL
 ARCHITECTED BY J. HEIN
 1897

“If one looks at a plan for London, in addition to the parks and grounds there are fifty to sixty more green spots sprinkled about. These squares, planted with trees and bushes and surrounded by iron fences forming squares or circles, have one or more brown metal memorial statues. [...] Their main use is for the benefit of the public at large, and that is keeping the air clean. [...] If you could see how the gardens, streets, and squares make London so undeniably more beautiful, you would then start planting this spring”

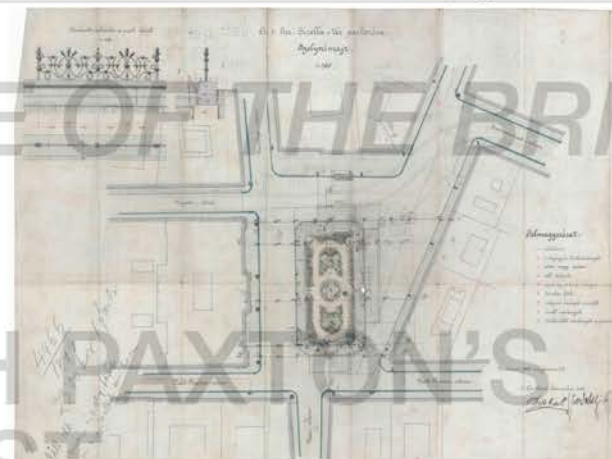
(Bertalan Szemere)

Herend China Factory, 'Queen Victoria' Exhibited at the 1851 Exhibition

“following the example of the British, wherever there is a square in our capital which we can do without, it must be turned into a promenade”

(Frigyes Podmaniczky)

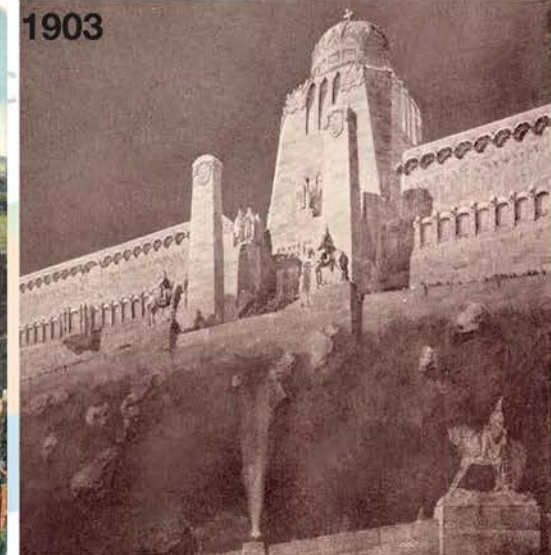
‘FOLLOWING THE EXAMPLE OF THE BRITISH’

INFLUENCE OF SIR JOSEPH PAXTON'S PUBLIC PARKS IN BUDAPEST

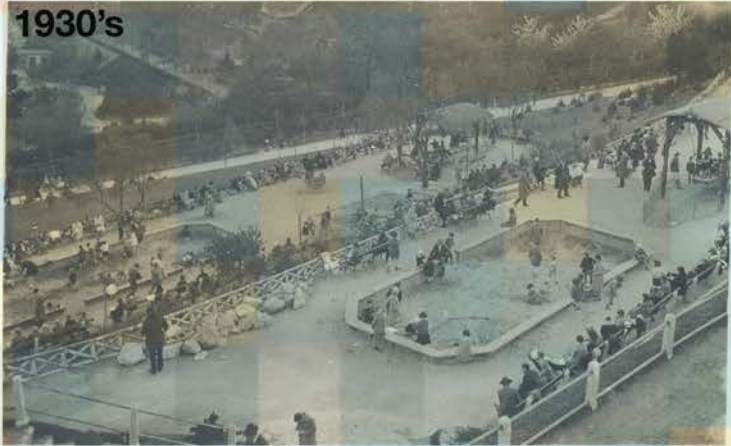
1871

1903

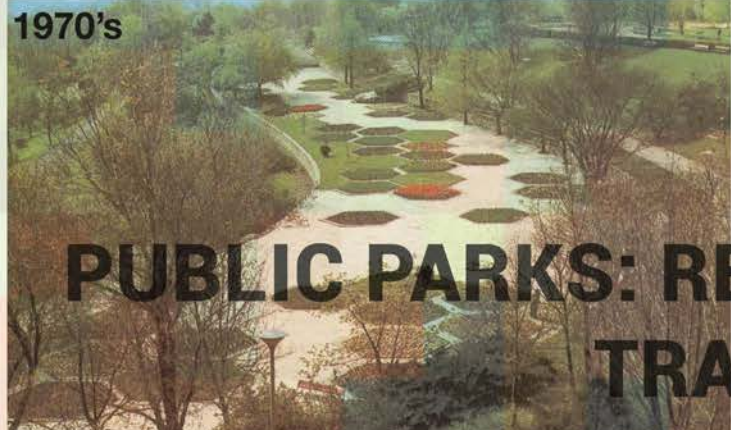
1930's

1992

1970's

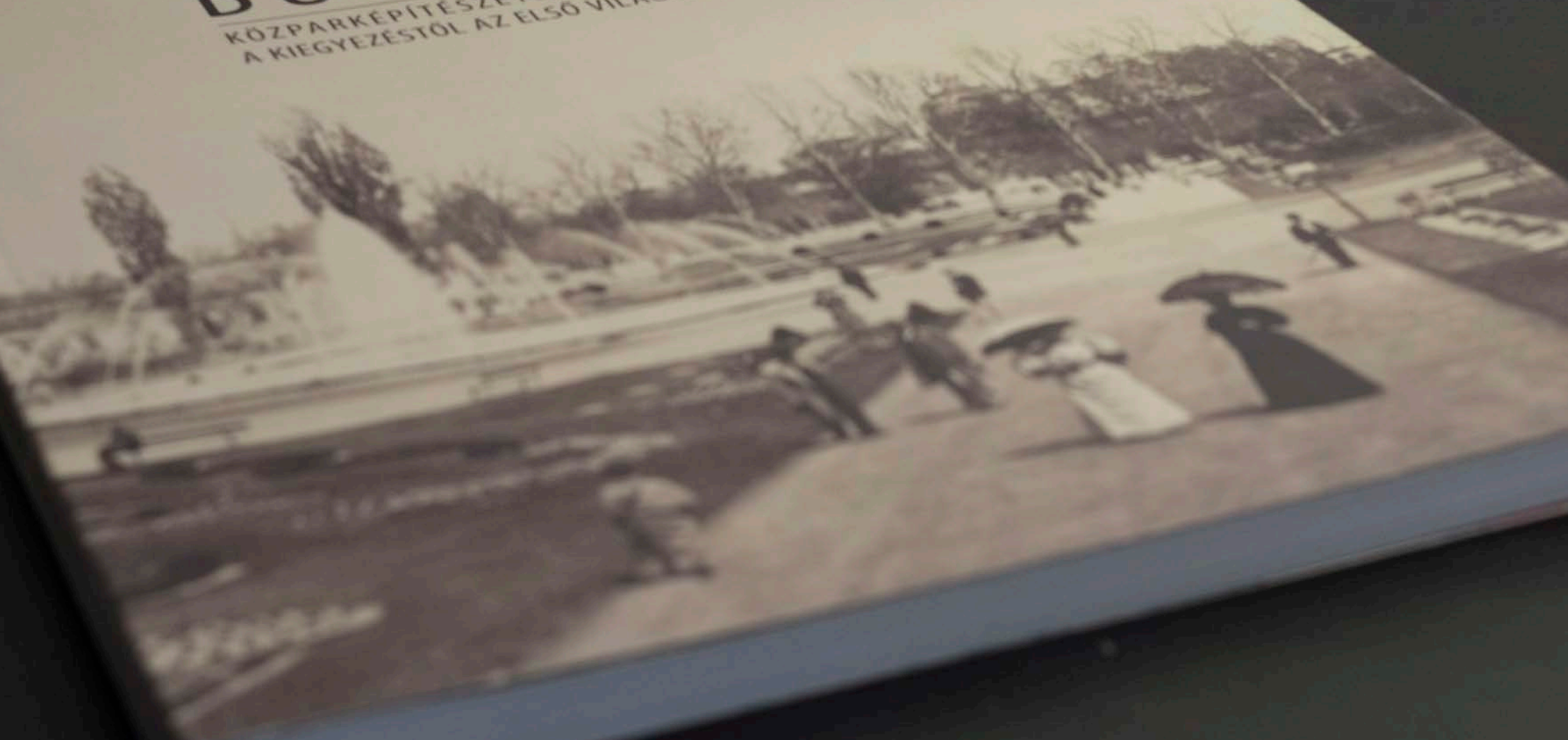
PUBLIC PARKS: REFLECTIONS OF SOCIAL AND CULTURAL TRANSITION IN THE URBAN ENVIRONMENT

GELLÉRTHEGY, BUDAPEST, AS 'LIEUX DE MEMOIRES' 'WHERE MEMORY CRYSTALLIZES'

Csepely-Knorr Luca

BUDAPEST

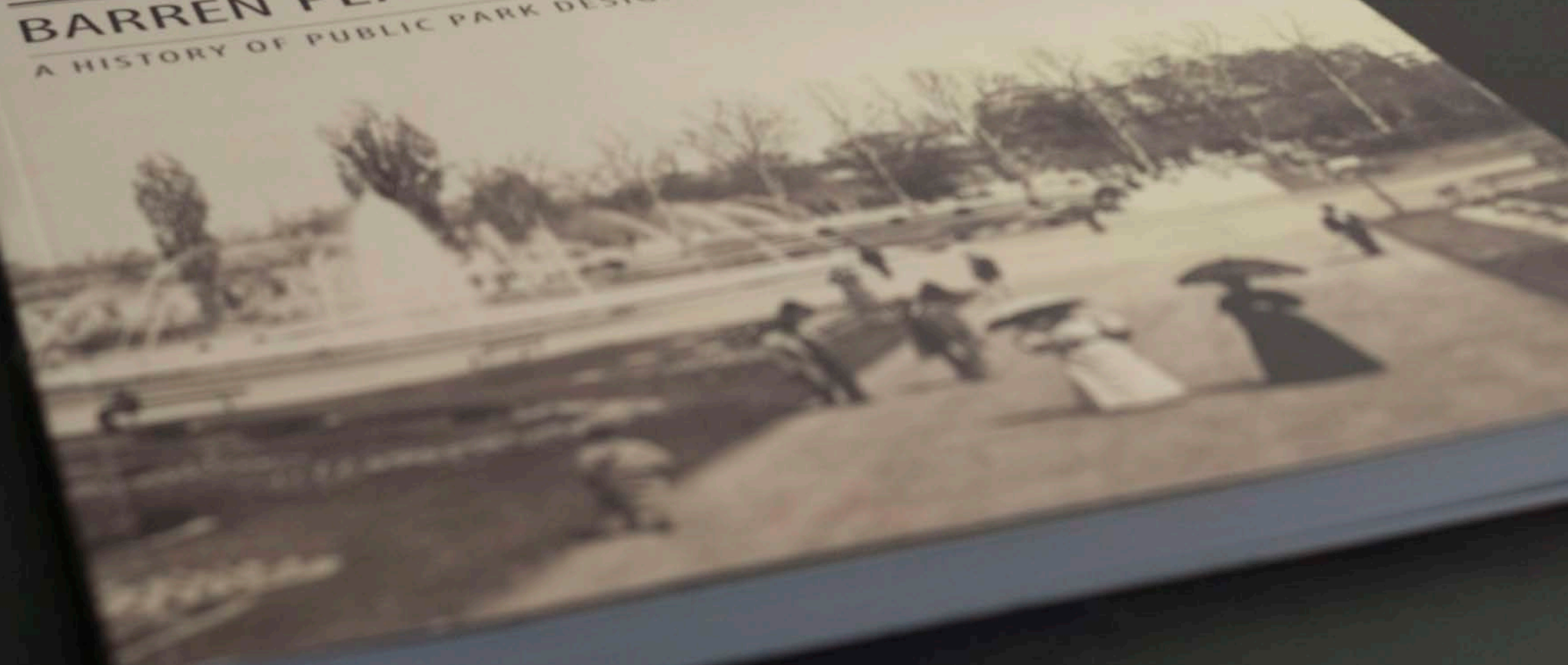
KÖZPARKÉPÍTÉSZETÉNEK TÖRTÉNETE
A KIEGYEZÉSTŐL AZ ELSŐ VILÁGHÁBORÚIG

Luca Csepely-Knorr

BARREN PLACES TO PUBLIC SPACES

A HISTORY OF PUBLIC PARK DESIGN IN BUDAPEST 1867-1914

A kőbányai városrészek kisebb zöldfelületei
 József nádor tere, 1878. évi térkép / BPL XV.36.253/88

A kőbányai városrészek kisebb zöldfelületei
 József nádor tere, 1878. évi térkép / BPL XV.36.253/88

A József nádor téri park ábrázolása két kioszk elhelyezésének tervén, 1865 / BPL IV.1303.fV.598/1858

...
 ...
 ...

A József nádor tér megújított épülete, 1893. évi térkép / BPL XV.36.253/88

